

Elagu NSV Liidu Konstitutsioon, maailma kõige demokraatlikum konstitutsioon!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tallinna POLÜTEHNIK

Tallinna Polütehnilise Instituudi parteibüroo, direktiooni, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (159) REEDEL, 3. detsembril 1954, a. VI aastakäik

Sotsialismi konstitutsioon

Sotsialismi võit NSV Liidus oli kõige sügavamaks revolutsiooniliseks pööranguks inimkonna ajaloos. Selle võidu kokkuvõtteks ja seadusandlikuks fikseerimiseks oli Nõukogude Liidu uus konstitutsioon, mille 18. aastapäeva tähistab kogu meie rahvas käesoleva aasta 5. detsembril.

NSV Liidu konstitutsioon kajastab ja fikseerib seadusandlikus korras seda, et meie maal kehtib sotsialistlik planeerimine ja vahendite, on lõplikult likvideeritud inimese eksploatimise ja ekspluataatorlikud klassid, et meie maal on kujunenud ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus, rahvaste vankumatu sõprus.

1936. a. vastuvõetud konstitutsioon kehtestas meie maal sotsialistliku demokraatia kui demokraatia kõrgeima vormi, mis kindlustab inimestele täieliku võrdsuslikkuse ja täieliku vabaduse. Kõigile sotsialistliku ühiskonna liikmeile tagab konstitutsioon ühesugused õigused: õiguse tööle, õiguse puhkusele, õiguse haridusele, õiguse ainelisele kindlustusele vanaduse või töövõime kaotamise puhul jne.

Meie konstitutsiooni üks tähtsam iseloomulikke seisab selles, et ta ei piirdu kodanike õiguste formaalse deklaratsiooniga, vaid kindlustab vastavate abinõudega ka nende õiguste järjekindla teostamise. Selleks, et tegelikult garanteerida nõukogude inimestele näiteks õiguse haridusele, on loodud meie maal ulatuslik õppeasutuste võrk. Praegu õpib Nõukogude Liidus rohkem kui 57 miljonit inimest. Avara tee kõrgema hariduse juurde avavad meie maa kõrgemad õppeasutused. Kõrgemate koolide esimestele kursustele võeti Nõukogude Liidus käesoleval aastal vastu 450 tuhat üliõpilast, mis on tunduvalt rohkem kui kunagi varem.

Meie ülesanne seisab selles, et maksimaalselt kasutada kõiki neid võimalusi, mis kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus on loonud kõrgemate koolide töö parandamiseks ning anda meie rahvamajandusele ainult hästi ettevalmistatud ja kõrge kvalifikatsiooniga spetsialiste.

Õiguse tööle kindlustab meie rahvamajanduse sotsialistlik organisatsioon. Kui näiteks kodanlikus Eestis paljud kes- ja kõrgema õppeasutuse lõpetanud, eriti need, kes ei kuulunud kodanluse hulka, pidid olema ilma tööta, kujutades endast «üleproduktseeritud haritlasi», siis nüüd on kõigile kindlustatud peale õppeasutuse lõpetamist oma teadmiste ja hariduse vastava töökoha saamine.

Õigus puhkusele kindlustatakse kõigile töötajale iga-aastase palgalise puhkuse võimaldamise näol. Peale selle osutavad töötajatele puhkusaja paremaks ja kasulikumaks veetmiseks abi ametiühingorganisatsioonid, kes varustavad töötajaid ja nende lapsi puhkekodude-, kuurordite-, turismi- ja pionierlaagritsuksutega.

Õiguse ainelisele kindlustusele vanaduse, haiguse või töövõime kaotuse puhul kindlustab sotsiaalkindlustuse laialdane arendamine, tasuta arstiabi ja tihedat sanatooriumide võrk.

Käesoleval aastal tähistab nõukogude rahvas NSV Liidu Konstitutsiooni aastapäeva aktiivse osavõetuga rahvakohtude valimiste ettevalmistamisest. 19. detsembril k. a. astuvad kõik NSV Liidu kodanikud, alates 18. aastast vanusest valimiskastide juurde. Rahvakohtude valimine on suure poliitilise tähtsusega sündmuseks meie maal. Valimistel kasutavad kõik meie inimesed vaba valimisõigust, mille neile on andnud sotsialismi konstitutsioon.

Rahvas valib ise rahvakohtud, kellele ta usaldab konstitutsioonis ette nähtud õiguste kaitsmise.

Meie kui kõrgema õppeasutuse kollektiivi liikmed, peame kõigi abinõudega tõstma meie usaldatud valimisjaoskondades valimiste hea kordamineku kindlustamiseks valimiseelse töö organisatsioonilist ja poliitilist taset.

NSV Liidu Konstitutsioon, fikseerides sotsialismi maailmaajaloolise võidu meie maal, on võimsaks jõuks, mis kiirendab nõukogude ühiskonna edasiliikumist kommunismile, on tuleorniks miljonitele teiste maade töötajatele nende võitluses oma rahvusliku sõltumatuse, demokraatia ja rahu eest.

TPI AMETIÜHINGU KOMITEES

Oma esimesel koosolekul jaotas TPI A Ü V konverentsi poolt valitud komitee kohustused komitee liikmete vahel järgmiselt:

1. A Ü Komitee esimees — Konstantin Ollik.
2. Aaseimees — Elmar Laurits.
3. Laekur — Roland Haavala.
4. Sekretär — Eda Tamman.
5. Õppe-teadusliku töö komisjoni esimees — Endel Risthein.
- Komisjoni liige — Luule Saat.
6. Kultuurmassilise töökomisjoni esimees — Harri Kroon. Komisjoni liikmed: Uno Suur, Lev Judeikin, Olev Tapupere.
7. Töökaitse ja ohutustehnika komisjoni esimees — Uudus Randmer.
8. Randa läbiviidava töökomisjoni esimees — Ene Koemets.
9. Elamu-heaolu komisjoni esimees — Uuve Soodla. Komisjoni liikmed: August Pennar, Otu Luugenberg, Viktor Kast.
10. Palgakomisjoni esimees — Juhani Välijataga.

TPI AMETIÜHINGU KOMITEE

MEIE KANDIDAADID

19. detsembril s. a. valib meie rahvas parimad endi hulgast nõukogude rahvakohtude koosseisu. Mõõdunud kuul toimusid kõikjal töötajate koosolekud, kus seati üles rahvakohtude kaastajate ja rahvakohtu kaasistujate kohtadele.

TPI kollektiiv seadis üles rahvakohtu kaasistujate kandidaatideks Tallinna linna Kalinini rajooni II valimisringkonda 13 esirindlikku ja kohusetundlikku seitsmeest.

TPI tööstuspraktika juhataja sm. Vöotski esitas seitsmeest Tammani ja Tepi kandidatuuri. sm. Tamman täidab hästi oma teadusandide insener-majandusteaduskonna dekaani sekretäri ja samuti ühiskondlikku kohustust TPI a/ü komitee sekretäri. Instituudi raamatukogu noort aktiivset juhatajat sm. Teppi tunneb instituudi kollektiiv samuti hoolsa töötajana oma tööpostil.

ELKNU TPI komitee sekretäri sm. Tüki poolt esitatud kandi-

daatidest on laevaremonditeaduskonna üliõpilane Visnjakov täitnud oma ülesandeid viimastest rahvakohtude valimistest kuni käesoleva ajani rahvakohtu kaasistujana kohusetundlikult.

Hoolsa ja oma ala armastava noore õppejõuna on instituudis tuntud ka teine sm. Tüki poolt üles seatud kandidaat sm. Moks.

Poliitilise ökonomia kabineti juhataja sm. Murri iseloomustas tema poolt esitatud kandidaati sm. Rivilini, kui hea tööga meie kollektiivi tunnustuse võitnud õppejõudu.

Seades rahvakohtu kaasistujate kandidaatideks üles elektri-võrkude, jaamade ja süsteemide laboratooriumi juhataja sm. Tamme ja marksismi-leninismi aluste kabineti laborandi sm. Laasmaa väljendas TPI a/ü aseesimees sm. Laurits veendumust, et nimetatud seitsmehed täidavad ka tulevikus rahvakohtu koosseisu neile usaldatavaid ülesandeid sama hästi kui oma igapäevaseid kohustusi instituudis.

Keemia-mäeteaduskonna esirindliku üliõpilase, õpperühma O-71 rühmanemena sm. Kalevite kandidatuuri esitas üliõpilane Põld.

Üksmeelselt toetas koosolek ka TPI kaadriosakonna ülema sm. Zagrivina poolt üles seatud seitsmeest Variku ja Luige kandidatuure.

Laevaremonditeaduskonnas tuntakse II kursuse üliõpilasi Viidast ja Jekotubovit kui õppe- ja ühiskondlikus töös aktiivseid ja distsiplineeritud kommunistlikke noori. Nende kandidatuuri esitas üliõpilane Keskula.

Ehitusteaduskonna õpperühma E-71 rühmanem sm. Kondratjev seadis üles sama rühma üliõpilase, instituudi komsomol-komitee liikme sm. Koiditsi kandidatuuri.

Koosolek otsustas paluda esitatud seitsmeestelt nõusoleku kandideerimiseks rahvakohtude valimistel rahvakohtu kaasistujateks.

E. KESKULA (O-71)

KÕRGE KVALIFIKATSIOONI EEST

19. novembril toimusid ehitus- ja laevaremonditeaduskonna üliõpilaste koosolekud, kus arutati NSVL Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee 30. aug. määrust «Kõrgemate- ja keskmaste spetsialistide ettevalmistamise parandamisest, jaotamisest ja ärakasutamise». Ettepanekuga esinesid ehitusteaduskonna dekaan sm. Lau ja laevaremonditeaduskonna dekaan sm. Murel.

Viimastel aastatel on kõrgemate õppeasutuste töös saavutatud küll mõningat edu, kuid spetsialistide ettevalmistamise tase ei ole seni saavutanud kaasaaja vajaduste rahuldamist. Sageli osutuvad paljud kõrgema õppeasutuse spetsialistid nõrgalt ettevalmistatuteks ega suuda korralikult toime tulla oma ülesannetega töökohal.

Et olukorda parandada, tuleb tõsta esitatavate loengute ja praktiliste tööde taset. Paljud õppedistsipliinid kordavad samu küsimusi. Puuduvad ka paljudel

aladel vajalikud õpikud. Olemasolev õppekirjandus valgustab aga nõrgalt tänapäeva tehnikat ja teaduse saavutusi. Koostatavates õpikutes peavad olema käsitletud põhilised küsimused, mida peavad tundma ja oskama rakendada noored tulevased insenerid.

Määruse kohustab ümber töötama õppeprogrammid, kõrvaldades neist üleliigse materjali, et jätta üliõpilastele rohkem aega iseseisvaks tööks.

Nähakse ette I, II, III ja IV kursuse üliõpilastele maksimaalseks õppetundide arvaks nädalas 36, V kursusel aga 30 akadeemilist tundi.

Samuti nõutakse suurema tähelepanu pööramist üliõpilaste tööstus- ja õppepraktika läbiviimisele. Tuleb parandada praktikate juhendamist nii õppeasutuse kui ka ettevõtete inseneritehnilise personali poolt.

Tuleb teostada ranget kontrolli noorte, kõrgema õppeasutuse lõpetanud spetsialistide neile

määratud töökohtadele ilmumise üle. Kõrgema õppeasutuse lõpetanud spetsialistid on kohustatud mitte vähem kui 3 aastat tegutseda otseselt tootval tööl. Selle aja jooksul keelatakse asutuse ja ettevõtete juhatajatel kasutada noori spetsialiste administratiivaparaadis, samuti aga määrata neid tööle alale, mis ei ole seotud õppeasutuses omandatud kutsega.

Noored spetsialistid, kes on suunatud töökohtadele, tuleb varustada vastava asutuse või ettevõtte poolt elamispingaga.

26. nov. k. a. arutati nimetatud määrus läbi ka teistes teaduskondades.

Instituudi kollektiiv püüab teha kõik, et tõsta kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamisel määruses püstitatud ülesanded ja anda meie rahvamajandusele ainult kõrge kvalifikatsiooniga tublit noort kaadrit.

M. BELJAEV (L-74)

R. LIBLIK (E-31)

HUVITAV PUHKEÕHTU

Hiljuti toimus ehitusteaduskonna komsomolibüroo initsiatiivil teaduskonna temaatiline puhkeõhtu, mis oli pühendatud Rahvusvahelisele Üliõpilaspäevale.

Õhtu avas ehitusteaduskonna komsomolibüroo sekretär üliõpilane Paalman, kes peatus meie noorsoo suurepärasele õppimisvõimalustel nõukogude võimu tingimustes.

Pärast avakõnet toimus telefoniteoste «Üliõpilaste» arutelu, millele järgnes õhtu huvitavaim ja kaasakiskurivõim osa — kirjanikuslik viktoriin. Tänu viktoriini aktiivsetele korraldajatele leidis üritus laialdast osavõitu. Õigeid vastuseid andnud üliõpilasi autasustati kirjanike-Stalini preemia laureaatide teostega.

Meeldiva mulje jättis ehitusteaduskonna isetegevuslaste poolt esitatud lühinäidend «Seitsme kohtumine».

Puhkeõhtu, mis mõõdus soojas ja sõbralikus õhkkonnas, pakkus kõigile külalistajale vaheldusriika võimaluse aktiivseks vaba aja veetmiseks.

Jäeb soovida, et analoogilisi puhkeõhtuid korraldaksid insituudi teised teaduskonnad, kusjuures kunstilise isetegevusega täideta õhtu osa võiks planeerida pikemaajaks kui see oli ehitusteaduskonna õhtul.

T. ONNO (K-32)

TUGEVDADA ÕPPEDISTSIPLIINI

Neil päevil toimus ELKNU TPI komitee laiendatud istung, kus arutati küsimust: «Komsomol-organisatsioon võitluses õppedistsipliini kindlustamise eest laevaremondi- ja mehaanikateaduskonnas.»

Kõrge arutuse rõõmselt ilmnes terve ühiskondlik meeleolu, mis halvavad edukat õppetööd. Sageli puuduvad üliõpilased loengutelt ilma mõjuva põhjusta, mis loob juba praegu eeltingimused tõsisest raskusteks talvisel eksamisesseisoonil. On juba vana tõde, et üliõpilased, kes palju puuduvad loengutelt ei ole suutelised näitama ka tõsiseid teadmisi eksameil. Põhjuste puudumisega on mehaanikateaduskonnas eriti silma paistnud üliõpilased Tiigi (MT-34), kes on puudunud 110 tundi, Kotli (MS-32) — puudunud 88 tundi, jt.

Laevaremonditeaduskonnas on suuremad puudujad Schipai (L-12), kelle arvel on juba kauget üle saja põhjuseta puudunud tunni ja Ritson (L-12) — puudunud õppetööst 76 tundi. Nimetatud üliõpilased omavad ka mahajäämusi õppetöös, hilnevad kodule tööde esitamisega jne. Märkitud õppedistsipliini rikkumistele on aga teaduskondade komsomolorganisatsioonid pööranud vähe tähelepanu.

On selge, et ilma otsustavate abinõude tarvituselevõtuta võib selline õppedistsipliini laostamine üksikute üliõpilaste poolt anda halba eeskujut ka teistele nende rühmakaaslastele. Vaja on loodrid kiiresti korraldada kutsuda. Eeltoimustada, et talvise eksamisesseisooni on jäänud ainult üks kuu. Organisatsioonide töö peab olema suunatud sellele, et hästi ettevalmistatult vastu minna käesoleva semestri lõppkuvõtete tegemisele.

J. KOLDITS (E-71)

Instituudi lõpetamise eel

Õpperühmas ME-93 on õppetöö TPI-s jõudmas lõppjärku: käesoleval kuul algavad meil viimased eksamid instituudis. Kogu õppeaja vältel omandatud teadmised ja kogemused peavad nüüd näitama tulevaste noorte inseneride valmisolekut suundumiseks tootvale tööle.

Võib öelda, et õppedistsipliin rühmas on hea. Samuti on kõik rühma liikmed leidnud probleeme teaduslikuks uurimiseks ja kuigi neist kõigist ei saa teha teaduslikke järeldusi või üldistusi, arendavad nad siiski üliõpilaste loovat initsiatiivi ja on seega tõhusaks abiks diplomitööga seosesolevate küsimuste iseseisval, oskuslikul lahendamisel.

Diplomitööde teemadeks meie erialal on hüdro- või soojuselektrijõujaamade projekteerimine ja nende töö võimalikult maksimaalne automatiseerimine, samuti varajasemate diplomitööde alusel hüdroelektrijõujaamade või süsteemide täielik automatiseerimine. Need on küllaltki mahukaad ülesanded ja nõuavad tõsist loominguist tööd, sest paljude küsimuste lahendust ei ole seni praktikas ega kirjanduses veel antud. Diplomitöö koostamise tulevad appli võtta kõigil õppeaja vältel omandatud teadmised üldse, erialased aga eriti.

Huvitavaks ja kasulikuks kuneb kindlasti ka eelolev diplomaalne tootmispraktika Lvovi projekteerimisinstituudis ja Armeenia NSV energiasüsteemis.

Püüame anda oma parimat, et asuda tööle nõukogude kiirelt arenevasse elektrimajandusse kindla teoreetilise ja praktilise teadmiste baasiga inseneridena.

K. NAHKUR (ME-93)

On möödunud kuus aastat TPI spordiklubi asutamise. Endisest organisatsiooniliselt ebamäärast «Akadeemilisest spordiklubist» on võrsunud tugev spordiühing.

TPI spordiklubi VI konverents toimus 21. novembril s. a. Juhatuse aruandest, mille esitas sm. Dudkin, nähtub, et spordiklubi liikmeskonda kuulub 662 üliõpilast, teenistajat ja õppejõudu. Klubi töötab 22 sektiiooni.

Aruandeperioodil on saavutatud edu klubi organisatsioonilise tugevdamise ja spordimeisterlikkuse taseme tõstmise alal. Aasta kestel on liikmete arv suurenenud 100 võrra. On paranevad õppesportliku töö juhtimine teaduskondade kollektiivides ja sektiioonides.

Ületatud on järgusportlaste ettevalmistuse plaan. Ettenähtud 62 asemel valmistati ette 118 järgusportlast. Sel alal töötas teistest paremini sportliku võimlemise sektiioon. Nõutava 9 järgusportlaste asemel valmistati sektiionis ette 46.

Väärrib märkimist fakt, et rõhuv enamus üliõpilasi-sportlasi jõuab õppetöös edasi hästi. Rida TPI ja vabariigi tšempione on ka õppetöös eesrindlased, nagu Laur (E-71), Malsroos (MM-31), Okk (MM-71), Joonas (MM-71), Netšajev (L-91), Lasn K-92), Landberg (MS-93), Leibur (E-91), Vare (E-71) jt. Mitmed head sportlased, TPI lõpetanud, on edutatud õppejõududeks, nagu sm-d Oserov, Tapupere, Siitan, Väljataga, Liiv, Tamm. Aspirantuuri on suunatud sportlased Uus, Alaküla, Grosschmidt. Õppetöös mahajääjaid on vaid üksikuid: Vask (K-73) ja Lõone (MS-62). See on nähteks, et spordiga tegelemine ei pidurda õige ajaajotuse korral õppetööd.

Konverents märkis ka rea kitsaskohti spordiklubi töös. Allamäge on läinud kergejõustiku sektiiooni tegevus. Oma tööd ei suuda vajalikult organiseerida naised — võrk- ja korvpallurid. Tagasimineku on suusasektiiooni töös.

Halvaks, senini veel likvideerimata nähteks on teistesse spordiühingutesse kuuluvuse küsimus. Üliõpilaste arv, kes kuuluvad teistesse spordiühingutesse on tervelt 40! Selle nähtuse kaotamiseks ei ole senini kaasa aidanud ei VSÜ «Kalevi» kesknõukogu, TPI teised ühiskondlikud organisatsioonid ega direktioon.

Üheks nõrgemaks lõiguks on olnud töö õpperühmade spordiorganisatoritega. Neid pole osatud õigesti tööle rakendada. Mõnedes õpperühmades on sattunud spordiorganisatoriteks aga üliõpilased kellel puudub huvi sporditöö vastu.

Nõrk on olnud töö ka spordikohtunike kaadri ettevalmistusel. Üheks põhjuseks on siin, et meil puudub vastava juhtkonnaga spordikohtunike kogu. Tõsise puudusena märgiti naisüliõpilaste-sportlaste vähest osavõitu võistlustest. Samuti on naisüliõpilaste kõrvale jäänud instituudi sporditööd juhtivate organite koosseisust.

Kollektiivide ja sektiioonide esindajate sõnavõttudest ilmnes (Joonas, Netšajev, Korein, Palo), et suurt puudust tuntakse spordivarustusest. Samuti saab sektiioonide treeningtundide läbiviimiseks vähe kasutada võimalust.

VSÜ «Kalevi» nõukogu esindaja sm. Ojaste soovitas TPI spordiklubil sõlmida seflusside-meid käitistega, kuna kogemused näitavad, et TPI lõpetanud noored insenerid ei abista sporditöö organiseerimist tehastes ja käitistes kuhu nad on tööle määratud. Seflustöö tagajärjel õpiksid tulevased eriteadlased paremini tundma käitiste elu ja vajadusi ning lülituksid hiljem kiiremini ka nende ühiskondlikku ellu.

Ei saa pidada normaalseks, et spordiklubi konverentsist ei võtnud osa ühtki esindajat TPI direktioonist. Kas instituudi juhtkonda tööst ei huvita see, kuidas toimub sporditöö läbiviimise meie kollektiivi hulgas, millised on selles töös saavutatud edusammud ja millised on veel esinevad puudused?

A. LANNUS

Hiljuti teostas grupp TPI IV kursuse elektrijaamade, -võrkude ja -süsteemide eriala üliõpilasi ekskursiooni Narva hüdroelektrijaama ehitusplatsile. Juba ammu taanti selle ürituse vastu suurt huvi. Siiani olid hüdroelektrijaamadega tutvutud ainult loengute kaudu ja seepärast tahtis nüüd igatiüks kõike näha tegelikkuses. Narva energiahiiglaste kohta teati üht-teist ajalehtedest ja varasemast ekskursioonist. Siis oldi aga töödega algusjärgus.

Praegune ehitustööde etapp pakub tutvumiseks suurepäraseid võimalusi. Võisime üksikasjalikumalt näha kogu hüdraulilist osa, derivatsioonikanalit ja paisu. Jaamahoone juures on praegu käimas staatorirõngaste monteerimistööd. Võideldes ehituse kiirema ekspluatatsiooniandmise ja ehitustööde maksumuse alandamise eest, on ehitajad teinud rea hinnalisi ratsionaliseerimise-ettepanekuid. Võimsate kraanade aluste konstruktsiooni muutmise võimaldas aluseid ehitada ettenähtust tunduvalt kiiremini ja kasutada betooni asemel odavat puitu ja liiva.

Maksimaalse veerõhu saamiseks tuleb süvendada jõge all-

pool jaama. Hästi on lahendatud see probleem ajutise kanali kaavamisega vanasse jõgeorgu, kuhu juba suundub osa vett. Pärast tõkettammi valmistamist alustatakse jõe süvendamist võimsate ekskavaatorite abil.

Palju kasulikku õppisime ka derivatsioonikanali ehituselt.

Kanal oma ulatusliku vee-läbilaskevõimega osutub sellelaadseist suurimaks maailmas. Peagi hakkab teda läbima Narva jõe vesi. Osa jõest on juba paisuga tõkestatud ja paisu täielikult valmistamisel tekib sellele suurt veehoidla. Praegu käivad tulevase veehoidla põhja ettevalmistustööd: langetatakse metsa, laasitakse puid, virnastatakse pakke. Umbes 3/4 veehoidla põhjast on juba puhastatud. Nendest tööst võtavad osa ka kohalikud kalurid, kes hakkavad tulevikus veehoidlast püüdma koha, havi, lõhe ja teisi kalu.

Palju tänu võlgname ehituse laboratooriumi juhatajale, Tallinna Polütehnilise Instituudi lõpetanud insener Viktor Laidonerile, kes juhtides meie ekskursiooni, andis hea ülevaate ehitusest ja eelseisvatest tööst.

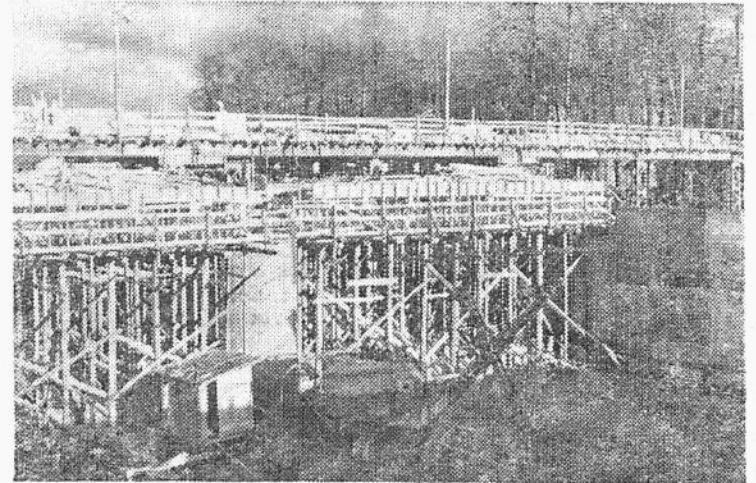
M. KARU (ME-73)

Endine laevaehitusteaduskonna, nüüd insener-majandusteaduskonna I kursuse üliõpilane Vitali Zintzenko peatas 23. nov. k. a. joonnud olekus trammil peatuseks mitte ettenähtud kohal.

(Miilitsaorganite ettekandest ELKNÜ TPI Komiteele)

«Kui peatust pole ette nähtud, teeme selle ettenägematul!»

Vaade Narva hüdroelektrijaama paisu esimese osa ehitusele.

M. Karu foto.

Üleliidulisel Põllumajandusnäitusel

(Algus «Tallinna Polütehnik» nr. 12)

Arhitektuuriliselt loetakse näitusel õnnestunumaks Karjala-Soome paviljoni. Paviljoni esiküljel on kaunistatud suure puust nikerdatud tšimpanoniga, mida toetab tugev graniidist sammastik. 60% Karjala-Soome territooriumist on kaetud metsaga — ja loomulikult peegeldub see ka paviljoni kujunduses. Huvitav on paviljonis mitme meetri kõrgune ühest pajupuust käsitsi välja nikerdatud runolaulja vanamehe kuu kandlega põlvedel ja kui ruumis kõlab vahetpidamata mahe kandlemuusika, siis näib, nagu mängiks tõesti see vana rahvalaulik istudes suurel puutüvel Karjala metsade ja järvede maastiku taustal. Huviga tutvume põhja põllumajanduse eesrindlaste saavutustega. Üldist huvi pälivad ka Povenetski karusloomakasvatuse sovhoosi väljapanekud — nagu elusad on meie ees toipstes ilves, mäger, nugis, naerits, biisamrott ja paljud teised metsloomad. Imetleme nugise ja hõbe- ning sinirebaste kauneid nahku. Oktoobrirevolutsiooni 12. aastapäeva nim. kalurikolhoosi väljapanekuis äratab huvi neljakandiline kalapüügi sügavnoot. Siinsamas loeme, et kalurikolhoosi kalurite sissetulek iga kaluri kohta 1953. a. moodustas 11 957 rubla.

Esmakordselt on esitatud Üleliidulisel Põllumajandusnäitusel Balti liiduvabariikide — Eesti, Läti ja Leedu põllumajandus. Paviljonid ise on mõningal määral tagasihoidlikumad kui teised kuld siiski kodused oma rahvuslike ornamentidega. Paviljonide külastajate heakskiitu pälvis see, et nii Eesti NSV kui ka Läti NSV paviljonides on ekskursiooni juhtideks rahvarõivais neid ja noormeheid, mida teistes paviljonides ei olnud. Paviljonide eksponaadid ja stendid iseloomustavad kujukalt eesti, läti ja leedu rahvaste sotsialistliku majanduse ja kultuuri laiaulatuslikku arengut ja

õitsengut. Kõige laiemalt demonstreeritakse neis paviljonides ühiskondliku loomakasvatuse saavutusi, mille poolt Nõukogude Baltimaade kolhoosid ja sovhoosid on omandanud suure kuulsuse. Läti NSV on I ja Eesti NSV II kohal NSV Liidus keskmise piimatoodangu poolest ühe lehma kohta. Läti NSV paviljonis tutvume loomakasvatuse kolhoosi «Sarkanaia Oktoobris» tegevusega, kus igalt emiselt saadakse aastas üle 9 tuh. rubla tulul. Kolhoosi seatalitaja, NSVL Ülemnõukogu saadik M. P. Fridrichson on viimase viie aasta jooksul üles kasvatanud 800 pörsast. Näitusest osavõtja, leedu kolhoosi «Sešupe» lüpsja M. S. Vasilene on lüpsnud iga lehma kohta keskmiselt 5 019 kg piima aastas.

Kuna kõiki kindlasti huvitab Eesti NSV paviljon ja selle väljapanekud, siis peatume neil pikemat.

Eesti NSV paviljon asub Üleliidulisel Põllumajandusnäitusel Põhja-Kaukasuse ja Läti NSV paviljonide vahel, teisena Peapaviljoni kõrval. Paviljon on ehitatud eesti arhitektide Aarmani, Tarvase ja Volbergi projekti järgi. Peakonstruktor on Priidu Aavik. Eesti NSV paviljon on ehitatud kohalikest materjalidest. Vestibüülil sambad on kaetud vasaallemma marmoriga, peasissekäik on kujundatud rahvakunstis stiilis, kaunistatud barokkidega rahvusliku ornamentika ainetel. Aknad on võretatud ja kaunistatud kullatud viljapeadega. Paviljonis on kolm saali: sissejuhataja, kesksaal ja väike saal.

Sissejuhataja saalis on neli stendi — esimene neist on pühendatud eesti rahva revolutsioonilisele võitlusele nõukogude võimu eest, teine näitab vabariigi sotsialistliku tööstuse saavutusi, kolmandal stendil on kujutatud Eesti NSV põllumajanduse

rekonstrueerimine ja neljas kajastab eesti rahva kultuuri õitsengut.

Sissejuhataja saali tagaseinal asub 42 ruutmeetri suurune kunstiline panno, mis kujutab laulupidu, Eesti NSV põllumajanduse saavutusi tutvustava stendi kohal on suur kunstiline panno «Esimene vagu», mis kujutab kollektiviseerimise algust Eesti NSV-s. Stendi kohale, milline tutvustab meid vabariigi tööstuse saavutustega on paigutatud kunstiline panno, mis kujutab Eestis ehitatud maailma suurimat põlevkivikombinaati. Sissejuhataja saali paremal seinal on panno — «Viktor Kingisepp miitingul Tallinnas 1917. aastal». Kunstiline panno «Töötajate puhkus Pärnu sanatooriumis» on paigutatud stendi kohale, mille arvudes ja näidetes esitab suurt hoolt töötajate elu-olustikuliste tingimuste parandamise eest.

Arvukatel diagrammidel, fotodel ja loomulike eksponaatidega on näidatud Eesti NSV sotsialistliku tööstuse kasv ja areng, põllumajanduse saavutused, rahva kultuuri õitseng.

Loeme, et tööstuse toodang on kasvanud 1946. aastast kuni 1953. aastani 4,4 korda. Tunduvalt on arenenud vabariigi peamine tööstusharu — põlevkivitööstus. Põlevkivi tootmine on 1945—1953. a. kasvanud ligi 6-kordseks, saakordselt on suurenenud kunstliku gaasi saamine põlevkivist. On kasvanud vabariigi elektrimasinatööstus. Üha rohkem areneb turbatööstus. Samas pöörleval vitriinil näeme lalatarbekaupu: siidi, villase- ja puuvillariide kangaid, jalatseid, nahkesemeid, nõusid.

Järenevalt stendil loeme, et vabariigis on 998 kolhoosi ja 108 sovhoosi. 1953. aastal teinud vabariigi kolhooside 69 masina-traktorijaama. 1949. aastal hakkasid esmakordselt Eesti kolhoosid töötama kombinatid, 1953. aastal kasvas nende arv juba 773-ni. Kiirelt areneb meie vabariigi põllumajanduse elektrifitseerimine. Küla elektrijaamade arv on kasvanud

23-elt 1946. aastal 270-le 1953. aastal. Stendi juures on suur hulk eksponaate: teravilja- ja söödakultuurid, kartulid, juurvilli, tehnilised kultuurid.

Kesksaalis on näidatud Eesti NSV saavutused põllumajanduse mehhaniseerimise ja veiste kasvatuse alal, kolhooside ühiskondliku vara ja kolhoosiküla kultuuri kasv.

Saalis on esitatud järgmiste majandite saavutused ja töökogemused: 1) Rapla rajooni kolhoos «Uus Elu», 2) Rapla masina-traktorijaam, 3) Eesti NSV Sovhooside Ministeeriumi sovhoos «Visu», 4) Kose rajoon — vabariigi eesrindlane piimakarja aretamise ja seakasvatuse poolest, 5) kaks eesrindlikku kolhoosi kõrge piimatoodangu poolest — Stalini nim. kolhoos Türi rajoonist ja kolhoos «Õiguse võit» Paide rajoonist. Samas on näidatud Eesti põllumajanduse kooli töökogemused kolhoosi esimeeste ettevalmistamise alal.

Siin asub ka 20 ruutmeetri suurune peegelklaasist vabariigi kaart, mis annab üldise ettekujutuse vabariigi põllumajanduse iseloomust, põllumajandus- ja metsamajanduse arengust. Kaart on elektrifitseeritud, omab viis ümberlülitust, kaardi sisetab diktor. Alguses valgustatakse kõik masina-traktorijaamade ja masina-mehhanisatsioonijaamade asukohtade punktid, siis valgustatakse sovhooside asukohtade võrk; järgmise ümberlülitamisega näidatakse piimasaaduste ümbertöötamise punkte; neljas ümberlülitus iseloomustab kalapüügi ja kalatööstuse arengut ja viimase — viienda ümberlülitusega näidatakse vabariigi tööstust põllumajandus- ja metsamajandus- ja kalatööstuste ümbertöötamise alal.

Suur stend on pühendatud Nõukogude Eesti põllumajanduse eesrindlikele inimestele, kes oma ausa ja tubli tööga on saavutanud kõrgeid näitajaid. Saavutuse eest põllumajanduses on omistatud Sotsialistliku töö kangelase nimetus 6-le töötajale, kelle fotosid näeme stendil.

Üks suuri stende on pühendatud kolhoosikorra võiduile Eesti NSV-s. Sellel stendil demonstreeritakse Eesti NSV-s ühe parima kolhoosi — Rapla rajooni kolhoosi-miljonäri «Uus Elu» saavutusi. See kolhoos on organiseeritud 1948. a. ja ühendab 157 talu. «Uus Elu» kolhoos on paljuharuline majand, kuid tema peamiseks põllumajandusaladeks on piimakarja- ja seakasvatus. Kolhoosis on veiste-, sea-, linnu-, hobuse- ja karusloomafarmid ning mesila. 1953. aastal on iga lehma kohta välja lüpsitud 3157 kg piima. Kõrge piimatoodangu saavutas kolhoos tänu õigesti organiseeritud söödabaasile ja heale loomade hooldamisele.

Tähtsa koha kolhoosis «Uus Elu» omab ka seakasvatus. Iga 100 hektari põllumaa kohta saadi sealihaga: 1951. a. — 30 ts., 1952. a. — 40 ts. ja 1953. a. — 50 ts. Iga aastaga suureneb pörsaste arv. 1953. a. kasvatati ülesse 507 pörsast. Suurema osa lihanormist katab kolhoos sealihaga, ülejäänud tootmisloos realiseeritakse kolhoositurul. 1950. aastal müüs kolhoos turul 160 siga, 1953. a. aga 482 siga.

(Järgneb)

Toimetuselt

«Tallinna Polütehnikus» nr. 15 (158) avaldatud ELKNÜ TPI komitee teadaandest komitee liikmete vahel toimunud ülesannete jaotuse kohta, on välja jäänud komitee liikme sm. Johannese nimi ja tööloik millega ta tegeleb.

Sm. Johannes (õpperühm O-71) asus ELKNÜ TPI komitee juhtima kultuurmassilise töö sektori.

Toimetus.

TOIMETUSE KOLLEGIUM:

A. Lebbin (toimetaja)
O. Bussel (toimetaja asetäitja)
Laksberg, Paal, Hallik, Maine, Annus, Pärn, Pallo, Lannus, Sandrak, Tambet ja Viljarand.